

DOMAĆA PROZA

Veličina zaboravljenih

Zajedničkim (ekspresionističkim) obilježjima i ozračjem obje Mesarićeve drame značajan su prilog hrvatske dramske književnosti, napose njezina avangardističkoga iskustva

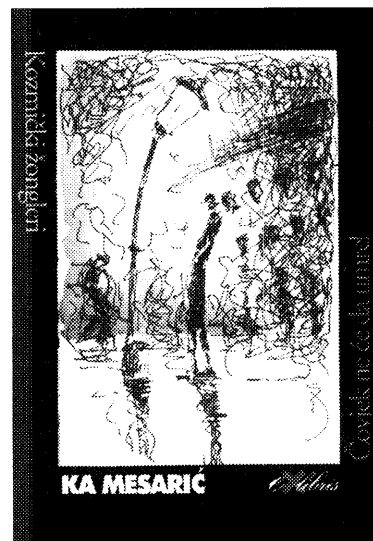
Ka Mesarić
KOZMIČKI ŽONGLERI /
ČOVJEK NE ĆE DA UMRE!
(Ex Libris, Zagreb, 2003.)

U početku blizak avangardističkim / ekspresionističkim nastojanjima, **Ka Mesarić** se kasnije sve više utjecao "socijalnoj umjetnosti" i kritici društvenih odnosa, ne uspevši - unatoč znatnoj književnoj i kulturnoj djelatnosti - izboriti veći književni status. Osim šture natuknice stoga se u književnim povijestima o njemu podrobnije ne govori, premda drukčije, bitno izmijenjene (književne i društvene) okolnosti nude razloge da mu se djelo odčita novom dioprijom, tim prije jer ideje apostrofirane u njemu izravno korespondiraju s iskustvima našega globalizacijskog svijeta i vremena.

Mesarić je napisao nekoliko dram-

skih tekstova: prvi od dva u ovu knjigu uvrštena, burlesni teatar u tri aktovke "Kozmički žongleri" objavljen je 1922. godine. Iako su iste godine stavljeni na kazališni repertoar, premijera se zbila 1926., a prethodila im je knjiga s pogovorom / pismom **Julija Benešića**, znakovitim jer u njemu naznačuje temeljne odrednice ekspresionističkog (teatra) pokreta po kojemu "samo agresivno djelo može postati pravo umjetničko djelo" sa "svojom snagom, grozom i nepravdom" kao elementima spisateljskog postupka. Sastavljen od tri jednočinke (Desperateri; Clown; Pobuna Atlasa) u njemu, zaogrnuo ekspresionističkom topikom i idejama, progovara iskustvo vremena s Čovjekom kao Žrtvom, bez obzira kako ga on imenuje u svojoj "alegorijskoj trilogiji"-eksperimentu.

Mesarićev ekspresionistički eksperiment još je izraženiji u drami-

moralitetu "Čovjek ne će da umre!", nastalom na biblijsku temu o sedam smrtnih grijeha; građena od uvoda, sedam slika/svaka o jednom smrtnom grijehu te rezimea, radnja prve slike odvija se na "Birou za pozajmljivanje životnih maski". Sve se zbiva u mraku, tek ispred "svake maske sedam smrtnih grijeha gori po jedan žizak". Protagonisti zbivanja su figure: Čovjek bez fizionomije, Majstor života i dva policajaca. U prikazivanju sedam smrtnih grijeha pojavljuju se Adam, Eva, Lucifer, Kain i Abel, Noje i njegovi sinovi Sem, Ham i Jafet...

Zajedničkim (ekspresionističkim) obilježjima i ozračjem obje Mesarićeve drame značajan su prilog hrvatske dramske književnosti, napose njezina avangardističkoga / ekspresionističkoga iskustva. Iako je od njihove pojave prošlo osamdesetak godina, unatoč promijenjenim kazališnim i društvenim okolnostima, kad se "preko noći šest od sedam smrtnih grijeha pretvorilo u osnovne vrline; najgori od svih grijeha, grijeh oholosti, postao je karakteristika novih rukovodilaca društva...", one nisu izgubile na svojoj (društvenoj) aktualnosti i (kazališnoj) poticajnosti. Stoga je neodgovoran odnos prema njima simptom dugotrajne bolesti zaborava vlastite tradicije i identiteta, koje su ovi (zaboravljeni) Mesarićevi burlesni/groteskni komadi/moraliteti/misteriji, koje sa zanimanjem pročitah! neodvojivi vrijednosni dio. Otvoreno je pitanje: imamo li pravo na takvo ponašanje?! Utoliko prije što nam se, nerijetko, neuvjerljivi uvoz nudi kao pravi dramski pogodak!

P.S. U prošlom broju "Foruma" u recenziji knjige **Zofke Kveder** "Misterij žene" zabunom je napisano da je knjigu preveo **Luko Paljetak**, a zapravo ju je prevela **Anamarija Paljetak**. Iskreno se ispričavamo prevoditeljici i čitateljima.

IVAN J. BOŠKOVIĆ